

น้อมรำลึก‘สมเด็จพระยา’เรียนรู้คำสอนแม่ฟ้าหลวง

2 1 ตุลาคม เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ “สมเด็จพระยา” ของปวงชนชาวไทยทั้งชาติ

ทุกปีในวันดังกล่าว อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จะจัดงานน้อมรำลึกสมเด็จพระยา ณ นิवासสถานเดิม ร่วมกับกรุงเทพมหานคร กระทรวงวัฒนธรรม มูลนิธิวงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ สมาคมเปตองแห่งประเทศไทย เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระยา ซึ่งทุกคนสามารถไปร่วมงานได้ตั้งแต่เวลา 07.00-12.00 น. โดยมีกิจกรรม อาทิ ทำบุญตักบาตรพระสงฆ์, นิทรรศการประกวดภาพถ่าย, นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ธรรมะในอุทยาน และ ฯลฯ

แต่ในฐานะพลกนิกรชาวไทยผู้ระลึกถึงพระคุณอันหาที่สุดมิได้ของ “สมเด็จพระยา” ที่มีต่อปวงชนชาวไทยในฐานะ “แม่” ของแผ่นดิน ก็สามารถร่วมรำลึกถึงพระองค์ท่านด้วยการน้อมรับ “คำสอน” สมเด็จพระยาไว้เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันได้ตลอดเวลา เพราะ “สมเด็จพระยาของปวงชนชาวไทย” ทรงเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ที่ยกย่องในเรื่องการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และรู้จักถ่วงดุลชีวิตต่อแผ่นดิน สมัยที่ท่านยังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่มักจะทรงสอนผู้ใกล้ชิดเสมอๆ ว่า ถ้าอยากมีความสุข ต้องรู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียงในตนเอง...ถือเป็นแนวพระราชดำริสำคัญที่นำมาปรับใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะในสังคมไทยที่กำลังถูกรอบล้อมด้วยกระแสทุนนิยมและวัตถุนิยม

คำสอนของสมเด็จพระยา หรือคำสอนแม่ฟ้าหลวงนั้น กระทรวงวัฒนธรรมได้นำมารวบรวมจัดพิมพ์เป็นหนังสือเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตครบปีที่ 11 หรือวันที่ 18 กรกฎาคม 2549 เพื่อเฉลิมพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพลกนิกรชาวไทยและประเทศชาติ ทรงเลียดสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตลอดพระชนม์ชีพ ทรงอภิบาลพระราชโอรสและพระราชธิดาด้วยพระองค์เอง ซึ่งพระราชโอรสทั้ง 2 พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณธรรมอันประเสริฐ ฉะนั้น คำสอนของแม่ผู้ยิ่งใหญ่เป็นเสมือนคัมภีร์ที่คนไทยสามารถน้อมรับเพื่อความสุขในชีวิตได้โดยไม่ต้องมีคำว่า “อ้อฮอ” อย่างแน่นอน ทั้งนี้ คำสอนของ

พระราชกรณียกิจ และพระราชจริยวัตรอันงดงามเป็นประโยชน์อันหาที่สุดมิได้

111 ปี วันคล้ายวันพระราชสมภพ หรือ 21 ตุลาคม 2554 นี้ หากเราลองเปิดอ่านคำสอนของสมเด็จพระยาและน้อมนำมาปฏิบัติ เชื่อว่าความสุขที่หาใช่ไปจะต้องกลับคืนมาไม่มากนัก

ดังตัวอย่างต่อไปนี้...

ความเป็นผู้นำ สมเด็จพระยาเคยพระราชทานพระราชอาธิบายแก่ผู้กราบบังคมทูลถามถึงพระราชดำริเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ผู้นำ ว่าจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1.มีความตั้งใจจริง หมายถึง คิดจริง ทำจริง ตัดสินใจทันที และมีความเฉียบขาด 2.มีทรัพย์สินสำหรับจ้บจ่ายใช้สอย 3.มีเกียรติ (หรืออำนาจ) ซึ่งจะทำให้ได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากผู้อื่นอย่างดี

โดยรับสั่งว่าถ้าขาดคุณลักษณะประการใดประการหนึ่งแล้ว ก็ยากที่จะทำงานลุล่วงไปได้ คุณลักษณะของผู้นำดังกล่าว พระองค์ทรงสรุปจากประสบการณ์ในพระชนม์ชีพให้เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง ก็คือพระคุณธรรมประเสริฐที่สั่งสมอยู่ในน้ำพระราชหฤทัย ได้แก่ การยอมรับและยกย่องบุคคลอื่น ผู้มีส่วนร่วมในกิจการงานทั้งปวง ในการตัดสินใจจาก

แห่งแผ่นดิน ได้บันทึกคำสอนสมเด็จพระยาเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้สั้นๆ แต่มีความหมายลึกซึ้งไว้ว่า “คนดีของบ้านนี้ จะต้องเป็นคนที่ไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่โอ้อวดมียา ไม่คดโกง และไม่มีความทะเยอทะยานอย่างบ้าๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีในขอบเขตของศีลธรรม”

หลักการเลี้ยงดูเด็ก หลักการอภิบาลพระโอรส พระธิดาของสมเด็จพระยาเมื่อ 70 ปีมาแล้ว ยังคงเป็นหลักการที่ดีและทันสมัยเสมอ เหมาะสมที่จะใช้ในการอบรมเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของชาติบ้านเมือง ในที่นี้ขอยกความตอนหนึ่งในบทความเรื่อง “สมเด็จพระยาแม่ฟ้าหลวงประเสริฐสุดประวัติศาสตร์อาจหา” เรียบเรียงโดยนางสาวศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล ที่ได้สรุปหลักการของสมเด็จพระยาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กโดยประมวลจากข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ได้ 9 ประการ ดังนี้

1.การดูแลเด็กให้มีคุณภาพอนามัยดี ได้รับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ 2.การฝึกหัดให้เด็กมีระเบียบวินัยทั้งกายและใจโดยไม่เข้มงวดจนเกินไป การมีระเบียบวินัย หมายถึง การรู้จักควบคุมตนเอง ไม่ต้องมีผู้อื่นมาบังคับ 3.การส่งเสริมพัฒนาเด็กทางด้านความคิด ให้รู้จักพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง 4.การสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบ และ

กรรมต่างๆ ตามวัยของตน 9.การให้เด็กมีชีวิตที่เรียบง่าย เป็นธรรมชาติ ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ สบายสบาย

หลักการประชาธิปไตย สมเด็จพระยาเคยทรงตอบคำกราบบังคมทูลถามของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ว่าพระองค์โปรดอะไรมากที่สุดที่สหรัฐอเมริกาว่า โปรด “เสรีภาพ” และทรงอธิบายความหมายของประชาธิปไตยตามที่ทรงเข้าพระราชหฤทัย พระราชทานนางสาวจิรภา อ่อนเรือง เมื่อ 30 กว่าปีมาแล้ว มีความตอนหนึ่งว่า

“...ประชาธิปไตยที่แท้จริงเป็นเสรีภาพที่มิชอบเขต เป็นต้นว่า ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำสิ่งใดๆ ก็ได้จริง แต่บางสิ่งบางอย่างเราอาจจะทำได้เมื่ออยู่ตามลำพัง และบางสิ่งบางอย่างก็กระทำไม่ได้ เพราะจะต้องคำนึงถึงและเคารพในสิทธิของผู้อื่นเสมอ เช่น การกระทำเสียงเอะอะอึกทักให้เป็นที่น่ารำคาญของผู้อื่น...”

คำสอนของสมเด็จพระยาที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ นับเป็นเพียงเศษเสี้ยวแห่งพระราชจริยวัตรและพระราชอัธยาศัย ที่เป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พลกนิกรของพระองค์ท่านได้สัมผัสมาตลอดระยะเวลาแห่งพระชนม์ชีพ